UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Opera Ciceronis Epistolica

Cicero, Marcus Tullius

Lvtetiae Parisiorum, ad Eidus Ianuar. Anno. MDXXII.Calculo Roma

M.T.Ciceronis epistolarvm ad.T.Pomponivm Atticvm
liber vndecimvs.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-687

Visual Library

M.T.CICERONIS EPISTOLARVM AD.T.POMPONIVM ATTICVM
LIBER VNDECIMVS.

T.P.ATTICO.

ACCEPI a te ſignatũ libellũ,quẽ Anteros attulerat,ex quo ſcire ni
hil potui de noſtris domeſticis reb⁹,de qbus acerbiſſime afflictor:
ꝙ q eas diſpẽſauit,neq; adeſt iſtic,neq; vbi terrarũ ſit,ſcio.Oẽm aũt
Adeſt iſtic. ſpem habeo exiſtimationis,priuatarũq; rerũ in tua erga me mihi
ꝑſpectiſſima beneuolentia:quã ſi his tẽporibus miſeris,& extre-
mis ꝑſtiteris,hęc ꝑicula,q̃ mihi cõmunia ſunt cũ cęteris,fortius
Ciſtophoꝝ feram:idq; vt facias te obteſtor, atq; obſecro.Ego in Ciſtophoro,
in Aſia habeo ad HS.bis,& vicies:huius ꝑcunię ꝑmutatione fidẽ
noſtrã facile tuebere:quã quidẽ ego niſi expeditã relinquere putaſ
†me ſem,credẽs ei,cui tu ſcis iãpridẽ†minime credere, cõmorat⁹ eſſem
pauliſper,nec domeſticas res impeditas reliquiſſem. ob eãq; cauſam ſerius ad te ſcribo, ꝙ ſe-
ro intellexi,qd timẽdũ eſſet.Te etiã,atq; etiã oro,vt me totũ tuendũ ſuſcipias:vt ſi ii ſalui
Quibuſcũ. erunt,quibuſcũ ſum,vna cũ iis poſſim incolumis eſſe,ſalutẽq; meã beneuolẽtię tuę acceptã
referre.Vale.

T.P.ATTICO.

Creui hęre ditatem. LIteras tuas accepi pridie Nonarũ Feb.eoq; ipſo die ex teſtamẽto creui hæ
reditatem:ex multiſſimis,& miſerrimis curis eſt vna enata,ſi,vt ſcribis, iſta
Multiſſi-mis. hęreditas fidẽ,& famã meã tueri poteſt.quã qdẽ te intelligo etiã ſine hęre-
ditate tuis opib⁹ defenſurũ fuiſſe.De dote qđ ſcribis,ꝑ oẽis deos te obte-
ſtor,vt totã rẽ ſuſcipias,& illã miſerã mea culpa,& negligẽtia,tueare meis
opibus, ſi q̃ ſunt,tuis,qbus moleſtũ nõ erit,facultatibus:cui qdẽ deeſſe oĩa,
qđ ſcribis,obſecro te noli pati.in quos eñ ſumptus abeũt fructus ꝑdiorũ!Iã illa HS.LX.quę
ſcribis,nemo mihi vnq̃ dixit ex dote eſſe detracta,nũq̃ eñ eſſem paſſus.Sed hęc minima eſt
Accepi in iurias. ex his iniuriis,quas accepi,de qbus ad te dolore,& lachrymis ꝓhibeor ſcribere.Ex ea ꝑcu-
nia,q̃ fuit in Aſia,partẽ dimidiã fere exegit.Tutius videbat̃ fore ibi,vbi eſt,q̃ apud publica-
nos.Qꝫ me hortaris,vt firmo ſim aĩo,vellẽ poſſes aliqd afferre,quãobrem id facere poſſem.
Sed ſi ad cęteras miſerias acceſſit etiã id,qđ mihi Chryſippus dixit parari(tu nihil ſignifica
ſti de domo)qs me miſerior vno iã fuit!Oro, obſecro,ignoſce.nõ poſſum plura ſcribere.quã
to mœrore vrgear,ꝑfecto vides.Qđ ſi mihi cõmune cũ cęteris eſſet,q vident̃ in eadẽ cauſa
eſſe,minor mea culpa videret̃,& eo tolerabilior eſſet. Nũc nihil eſt qđ cõſolet̃,niſi qđ tu ef-
ficis,ſi mõ etiã nũc effici põt, vt nequa ſingulari afficiar calamitate,& iniuria.Tardius ad
te remiſi tabellariũ,ꝙ poteſtas mittẽdi nõ fuit citius.Et nũmorũ accepi HS.LXX.& veſtimẽ
torum qđ opus fuit.Quib⁹ tibi videbit̃,velim des literas noĩe meo.Noſti meos familiareis:ſi
†ea. gnum requirẽt,aut manum:dices iis,me propter cuſtodias†eas vitaſſe.Vale.

T.P.ATTICO.

QVid hic agatur ſcire poteris ex eo,q literas attulit: quẽ diutius tenui,quia
quotidie aliqd noui expectabam⁹.Neq; nũc mittẽdi vlla cauſa fuit, ꝑter eã,
de qua tibi reſcribi voluiſti.Qđ ad Cal.Quintil.ꝑtinet, qd vellẽ, vtrũq; gra
ue eſt,etiã graui tẽpore ꝑiculũ tantę ꝑcunię,& dubio rerum exitu, iſta re
quã ſcribis,abrupta.Quare vt alia,ſic hoc vel maxĩe tuę amicitię,beneuolẽ-
tięq; ꝑmitto,& illius cõſilio,& volũtati,cui miſerę cõſuluiſſem meli⁹, ſi tecũ
olim corã potius,q̃ ꝑ literas de ſalute nr̃a,fortuniſq; deliberauiſſem.Qꝫ negas ꝑcipuũ mihi
vllum incõmodũ impendere,etſi iſta res nihil habet cõſolationis,tamẽ etiã præcipua multa
ſunt,q̃ tu ꝑfecto vides grauiſſima eſſe,& me facillime vitare potuiſſe.ea tamẽ erũt minora,
ſi(vt adhuc factũ eſt)adminiſtratione,diligẽtiaq; tua leuabunt̃.Pecunia apud Egnatiũ eſt:ſit
a me,vt eſt.Neq; eñ hoc,qđ agitur,videtur diuturnum eſſe poſſe,vt ſcire iam poſſim,quid
Opus. maxime opus ſit. etſi egeo rebus omnibus,ꝙ is quoq; in anguſtiis eſt, quicũ ſumus,cui ma
gnam dedimus ꝑcuniam mutuam.opinor nobis,conſtitutis rebus,eã rem etiã honori fore.
Tu,vt antea feciſti,velim,ſi q erũt,ad quos aliqd ſcribẽdũ a me exiſtimes,ipſe cõficias. Tuis
ſalutem dic.Cura,vt valeas.In primis vero id,qđ ſcribis,omnibus rebus cura,& prouide, ne
qd ei deſit,de qua ſcis me miſerrimum eſſe.Idibus Iuniis.ex caſtris.

T.P.ATTICO.

ACcepi ab Iſidoro literas,& poſtea datas binas.ex ꝓximis cognoui p̄dia nõ Iſidorus,
veniſſe:videbis ergo,vt ſuſtentet̃ partim de Fruſinatis.ſi mõ futuri ſumus,
erit mihi res opportuna.Meas literas ꝙ reqris,impedior inopia rerũ,quas
nullas habeo literis dignas . quippe cui nec q̃ accidũt,nec q̃ agunt̃,vllo mo
do ꝓbent̃.Vtinã corã tecũ olim potius,q̃ p epiſtolas.Luctu,vt poſſum,tue
or apud hos cætera:celer ipſe fugi adhuc omne munus,eo magis,ꝙ ita ni
hil poterat agi,vt mihi,& meis rebꝰ aptũ eẽt. Quid ſit geſtũ noui,q̃ris:ex Iſidoro ſcire pote
ris,reliqua nõ vident̃ eſſe difficiliora.Tu id velim,qđ ſcis me maxime velle,cures,vt ſcribis,
vt facis.Me cõficit ſolitudo,ex qua etiã ſumma infirmitas corporis:qua leuata,ero vna cũ
eo,q negotiũ gerit,eſtq; in ſpe magna Brutus amicus,in cauſa verſat̃ acriter.Hactenus fuit,
qđ caute a me ſcribi poſſet.De penſione altera,oro te omni cura conſidera,quid ſit faciendũ,
vt ſcripſi his literis,quas Pollex tulit.Vale.

T.P.ATTICO.

QVę me cauſę mouerit,q̃ acerbę,q̃ graues,q̃ nouę,coegerintq; impetu ma
gis quodã aĩ vti q̃ cogitatiõe,nõ poſſum ad te ſine maxĩo dolore ſcribe
re.Fuerũt qdẽ tãtę:fuit id,qđ vides.Effecerũt itaq;,vt nec qd ad te ſcribã
de meis rebꝰ,nec qd a te petã,reperiã:rẽ,& ſũmã negotii vides.Eqdẽ ex
tuis lr̃is intellexi,& iis,q̃s cõmuniter cũ aliis ſcripſiſti,& iis,q̃s tuo noĩe,
qđ etiã mea ſpõte videbã,te ſubdebilitatũ,nouas rõnes tuẽdi mei q̃rere.
Qđ ſcribis placere,vt ꝓpius accedã,iterq; p oppida noctu faciã,nõ ſane
video quẽadmodũ id fieri poſſit.Neq;.n.ita apta habeo diuerſoria,vt tota tẽpora diurna in
his poſſim cõſumere:neq; ad id,qđ q̃ris,multũ intereſt,vtrũ me hoĩes in oppido videãt,an
in via.Sed tamẽ hoc ipſum,ſicut alia,cõſiderabo quẽadmodũ cõmodiſſime fieri poſſe videa
tur.Ego ꝓpter incredibilẽ & animi,& corporis moleſtiam,cõficere plureis literas nõ potui,
his tñ reſcripſi a qbus acceperã.Tu velim & Baſilio,& qbus pręterea videbit̃,etiã Seruilio, Pręterea.
cõſcribas,vt tibi videbit̃,meo noĩe,ꝙ tãto interuallo nihil oĩno ad nos ſcriptis literis.Profe
cto intelligis rẽ mihi deeſſe de qua ſcribã,nõ voluntatẽ. Qđ de Vatinio q̃ris,neq; illiꝰ,neq;
cuiuſq̃,mihi p̄terea officiũ deeſt,ſi reperire poſſent,qua in re me iuuarẽt,q̃ auerſiſſimo a me
animo patris fiũt,eodẽ Corcyrã filius venit,inde ꝓfectos eos vna cũ cęteris arbitror. Vale.

T.P.ATTICO.

SOllicitum eſſe te cum de tuis,communibuſq; fortunis,tũ maxime de me, Cũ & tum
ac dolore meo ſentio:qui quidẽ dolor meus nõ modo nõ minuitur cũ ſoci
um ſibi adiungit dolorẽ tuũ,ſed etiã augetur om̃ino.Pro tua prudẽtia ſen
tis,qua cõſolatione leuari maxime poſſim.probas em̃ meũ conſiliũ,negaſq;
mihi quicq̃ tali tẽpore potius fugiendũ fuiſſe.Addis etiã(quod etſi mihi le
uius eſt,q̃ tuum iudiciũ,tamẽ nõ eſt)leue cęteris quoq;,ideſt qui põdus ha
beant, factum noſtrum probari.id ſi ita putarẽ,leuius dolerem.Crede,inquis,mihi.Credo eq
dem,ſed ſcio q̃ cupias minui dolorem meum.Me diſceſſiſſe ab armis nunq̃ pœnituit: tanta
erat in illis crudelitas,tanta cum barbaris gentibus coniunctio,vt nõ nominatim,ſed gene- Generatim
ratim proſcriptio eſſet informata:vt iam omnium iudicio conſtitutum eſſet, omnium ve-
ſtrum bona prædam eſſe illius victorię.veſtrum plane dico,nunq̃ enim de te ipſo, niſi crude
liſſime cogitatum ſenſi. Quare voluntatis meæ me nunq̃ pœnitebit , conſilii pœnitet.In
oppido aliquo mallem reſediſſe,quoad accerſerer:minus ſermonis ſubiiſſem,minus accepiſ-
ſem doloris,ipſum hoc me nõ angeret.Brũduſii iacere,in oẽis parteis eſt moleſtũ:ꝓpius ac-
cedere(vt ſuades)quo ſine lictoribus,quos populus dedit,poſſum?qui mihi incolumi adimi
non poſſunt:quos ego non pauliſper cum bacillis in turbam conieci ad oppidum accedens,
ne quis impetus militum fieret.recipio me tempore domo.te nunc ad oppidum , quoniam
iis placeret modo ꝓpius accedere,vt hac de re cõſiderarẽt,credo fore auctores.Sic em̃ recipi Recipiunt.
unt:Cęſari nõ modo de cõſeruanda,ſed etiã de augenda mea dignitate curę fore: meq; hor Oĩa ſum
tantur,vt magno animo ſim,vt oĩa ſumma ſperẽ. ea ſpondẽt,cõfirmãt.q̃ mihi qdẽ explora- ma.
tiora eſſent,ſi remãſiſſem.Sed ĩgero p̄terita.Vide q̃ſo igit̃ ea,q̃ reſtãt,& explora cũ iſtis:& ſi
putabis opus eſſe,& ſi iſtis placebit,quo magis factũ noſtrũ Cęſar ꝓbet,q̃ſi de ſuorũ ſentẽtia
factũ: adhibeãt Treboniꝰ,Pãſa,& ſi q alii:ſcribãtq; ad Cęſarẽ,me qcqd feceri,de ſua ſentẽtia De ſua.
feciſſe.Tullię meę morbꝰ,& imbecillitas corporis me exanimat,quã tibi ĩtelligo magnę curę

eſſe,qđ eſt mihi gratiſſimũ.De Põpeii exitu mihi dubiũ nũq̃ fuit.Tãta em̃ deſꝑatio rerum
eius,omniũ Regũ,& populorũ aĩos occuparat,vt quocũq; veniſſet,hoc putarẽ futurũ.Non
Põp.laus. poſſum eius caſum nõ dolere:hominẽ em̃ integrũ,& caſtũ,& grauẽ cognoui.De Fãnio cõſo
ler te!pnicioſa loquebat̃ de mãſione tua.Lucius vero Lẽtulus Hortẽſii domũ ſibi,& Cęſaris
hortos,& Baias deſpõderat.Om̃ino hęc eodẽ mõ ex hac parte fiũt,niſi ꝙ illud erat infinitũ.
oẽs em̃,q in Italia remãſerãt,hoſtiũ numero habebant̃.Sed velim hęc aliquãdo ſolutiore ani
mo.Q.Fratrẽ audio ꝓfectũ in Aſiã,vt deprecaret̃.De filio nihil audiui,ſed q̃re ex Diocare,
An eũtem an &c. Cęſaris liberto,quẽ ego nõ vidi,q iſtas Alexandrinas literas attulit.Is dicit̃ vidiſſe an euntẽ
an iam in Aſia.Tuas literas,prout res poſtulat,expecto:quas velim cures q̃primũ ad me ꝑfe
rendas.Vale.IIII.Calen.Decemb.

T.P.ATTICO.

CRatę mihi tuę literę ſunt,qb⁹ accurate ꝑſcripſiſti oĩa,q̃ ad me ꝑtinere arbi
tratus es.Factũ igit̃,vt ſcribis iſtis placere,iiſdẽ iſtis lictoribus me vti,ꝙ cõ
ceſſum Seſtio ſit:cui nõ puto ſuos eſſe cõceſſos,ſed ab ipſo datos.Audio.n.
eũ ea S.C.improbare,q̃ poſt diſceſſum Tribunorũ facta ſunt.Quare pote-
rit,ſi volet ſibi cõſtare,noſtros lictores cõprobare.q̃q̃ qd ego de lictorib⁹,q
Exemplũ. ꝑene ex Italia decedere ſim iuſſus!Nã ad me miſit Antonius exẽplũ Cęſaris
ad ſe literarũ,in qbus erat,ſe audiuiſſe Catonẽ,& L.Metellũ in Italiã veniſſe,Romę vt eſſent
palam:id ſibi nõ placere,ne qui motus ex eo fierẽt:ꝓhiberiq; oẽis Italia,niſi quorũ ipſe cau
ſam cognouiſſet:deq; eo vehemẽtius erat ſcriptũ.Itaq; Antonius ꝑtebat a me ꝑ literas,vt ſi
bi ignoſcerẽ,facere ſe nõ poſſe quin his literis pareret.Tũ ad eũ miſi L.Lamiã,q demõſtraret
illũ Dolabellę dixiſſe,vt ad me ſcriberet,vt in Italiã q̃primũ venirẽ,ei⁹ me literis veniſſe.Tũ
Nollem. ille edixit ita,vt me exciꝑeret,& Lęliũ nominatim,qđ ſane nollẽ.poterat em̃ ſine noĩe res ipſa
excipi.O multas,& graueis offenſiones:quas qdẽ tu das oꝑã,vt lenias:nec tñ nihil ꝓficis,
quin hoc ipſo minuis dolorẽ meũ,ꝙ vt minuas,tã valde laboras,idq; velim ne grauere q̃ſæ
piſſime facere.Maxime autẽ aſſequere qđ vis,ſi me adduxeris,vt exiſtimẽ me bonorũ iudici
um nõ funditus ꝑdidiſſe.q̃q̃ qd tu in eo potes!nihil ſcilicet.Sed ſi qd res dabit tibi faculta-
Euentis. tis,id me maxime cõſolari poterit,qđ nõ qdẽ video nũc eſſe,ſed ſi qd ex euẽtis:vt hoc nunc
accidit,dicebar debuiſſe cũ Põꝑeio ꝓficiſci,exit⁹ illius minuit eius officii ꝑ̃termiſſi reprehẽ-
Aphri fallaces. ſionem.Sed ex oĩbus nihil magis tñ deſiderat̃,q̃ ꝙ in Aphricam non ierim.iudicio hoc ſum
vſus,nõ eſſe barbaris auxiliis fallaciſſimę gẽtis rẽp.defendẽdã,ꝑ̃ſertim cõtra exercitũ ſęꝑe vi
ctorem.Nõ ꝓbant fortaſſe.multos em̃ viros bonos in Aphricam veniſſe audio,& ſcio fuiſſe
antea.Valde hoc loco vrgeor,hic quoq; opus eſt caſu:aliq ſint ex eis,aut ſi poteſt oẽs,q ſalu
tem anteponãt.nã ſi ꝑſeuerãt,& obtinet̃,qd nobis futurum ſit,vides.Dices,quid illis ſi victi
erunt!honeſtior eſt plaga.Hęc me excruciãt.Sulpitii autẽ cõſiliũ nõ ſcripſiſti,cur meo non
anteponeres,qđ etſi nõ tã glorioſum ſit,q̃ Catonis,tñ ꝑiculo vacuũ eſt,& dolore.Extremum
eſt eorũ,q in Achaia ſunt:ii tamẽ ipſi ſe hoc melius habẽt,q̃ nos,ꝙ & multi ſunt vno in lo
co,& cũ in Italiã venerint,domũ ſtatim venerint.Hęc tu ꝑge,vt facis,mitigare,& probare q̃
plurimis.Q; te excuſas,ego vero & tuas cauſas noſco,& mea intereſſe puto,te iſtic eſſe,ve-
lut cũ iis,qb⁹ oportebit agas,q̃ erũt agẽda de nobis,vt ea q̃ egiſti.In primiſq; hoc velĩ aĩad
uertas:multos eſſe arbitror,q ad Cęſarẽ detulerint,delaturive ſint,me aut pœnitere conſilii
mei,aut nõ ꝓbare q̃ fiant.quorũ etſi vtrũq; verũ eſt,tamẽ ab illis dicit̃ animo a me alienato
†quo. non†ꝙ ita ꝑſpexerint,ſed totũ vt hoc Balbus ſuſtẽtet,& Oppius,& eorũ crebris literis illi⁹
voluntas erga me cõfirmet̃. & hoc plane vt fiat,diligẽtiã adhibebis.Alterũ eſt,cur te nolim
diſcedere,qđ ſcribis efflagitare. O rẽ miſerã.Quid ſcribã!aut qd velim!breue faciã. Lachry-
mę em̃ ſe ſubito ꝓfuderũt.tibi ꝑmitto,tu cõſule:tãtũ vide ne hoc tẽporis tibi obeſſe aliquid
poſſit.Ignoſce,obſecro te,non poſſum ꝑ̃ fletu,& dolore diutius in hoc loco cõmorari.tantũ
dicam,nihil mihi gratius eſſe,q̃ ꝙ eã diligis.Q; literas,qb⁹ putas opus eſſe,curas dãdas,fa-
cis cõmode.Q.Fratrẽ vidi,q Sami vidiſſet patrẽ Sicyõe,quorũ deprecatio eſt facilis. Vtinã
illi,q prius eũ viderũt,me apud eũ velint adiutũ tãtũ,quãtũ ego illos vellẽ,ſi qd poſſem.Qđ
rogas,vt in bonam partẽ accipiã,ſiqua ſint in tuis literis,quę me mordeãt,ego vero in opti
mam:teq; rogo,vt aꝑte quemadmodum facis,ſcribas ad me omnia,idq; facias q̃ſæpiſſime.
Vale.XIIII.Calendarum Iunii.

T.P.ATTICO.

QVantis curis afficiar, etſi ꝑfecto vides,tamẽ cognoſces ex Lepta,& Treba-
tio.maximas pœnas pẽdo temeritatis meę,quã tu prudẽtiam mihi videri   Temeritas
vis:neqꝫ te deterreo,quo minus id diſputes,ſcribaſqꝫ ad me q̃ſępiſſime.non   prudentia
nihil.n.me leuãt tuę literę hoc tẽpore.Per eos,q noſtra cauſa volũt,valẽtqꝫ   cenſetur.
apud illũ,diligẽtiſſime cõtẽdas eſt opus,ꝑ Balbũ,& Oppiũ maxĩe,vt de me
ſcribãt q̃diligẽtiſſime.Oppugnamur em̃,vt audio,& a ꝑſentibꝰ qbuſdam,
& ꝑ literas.iis ita occurrẽdũ,vt magnitudo rei poſtulat.Furnius eſt illic mihi inimiciſſimꝰ,
qui miſit filiũ nõ ſolũ ſui deprecatorẽ,ſed etiã accuſatorẽ mei.Dictitat ſe a me apud Cęſarẽ
oppugnari,qđ refellit Cęſar ipſe,oẽſqꝫ eius amici:neqꝫ vero deſiſtit,vbicũqꝫ eſt,oĩa in me ma
ledicta cõferre.Nihil mihi vnq̃ tã incredibile accidit,nihil in his malis tã acerbũ.Qui ex ipo   Confero.
audiſſent,cũ Sicyone palã multis audiẽtibus loquerẽt nefaria q̃dã, ad me ꝑtulerũt.Noſti ge
nus huiuſmodi hominũ,etiã expertus es,fortaſſe in me id eſt oẽ cõuerſum.ſed augeo cõme
morãdo dolorẽ,& facio etiã tibi.Quare ad illud redeo:cura,vt huius rei cauſa, dedita ope-
ra mittat aliquẽ Balbus,ad quos videbĩt,velim cures literas meo noĩe.Vale.XIII.Cal.Ianu.

T.P.ATTICO.

EGo vero & incaute,vt ſcribis,& celeriꝰ q̃ oportuit,feci,nec in vlla ſum
ſpe:qppe q exceptionibꝰ edictorũ retinear:q̃ ſi nõ eſſent ſedulitate effectę
& beneuolẽtia tua,liceret mihi abire in ſolitudines aliquas.Nũc ne id q
dem licet.Quid autẽ me iuuat,ꝙ ante initũ Tribunatũ veni,ſi ipſum ꝙ
veni,nihil iuuat?Iã qd ſꝑrẽ ab eo,q mihi amicus nũq̃ fuit,cũ iam lege
etiã ſim cõfectꝰ,& oppreſſus?Iã Balbi ad me literę lãguidiores, multęqꝫ
multorũ ad illũ fortaſſe cõtra me.Meo vitio ꝑeo,nihil mihi mali cau
ſa attulit:oĩa culpa cõtracta ſunt.Ego em̃,cũ genus belli viderẽ,imparata,& infirma oĩa cõ
tra paratiſſimos,ſciuerã qd facerẽ,ceꝑerãqꝫ cõſiliũ nõ tã forte,q̃ mihi ꝓter cęteros cõcedẽdũ:
ceſſimus,vel potius parui . Ex qbꝰ vnus qua mẽte fuerit is,quẽ tu mihi cõmẽdas,cognoſces
ex ipſius literis,quas ad te,& ad alios miſit:quas ego nũq̃ aꝑuiſſem,niſi res acta ſic eſſet:
delatꝰ eſt ad me faſciculus:ſolus ſolui,ſi qd eſſet ad me literarũ.nihil erat.Epiſtola Vatinio
& Ligurio altera.Iuſſi ad eos deferri:illi ad me ſtatim ardentes dolore venerũt,ſcelus hoĩs
clamãtes.Epiſtolas mihi legerũt plenas omniũ in me ꝓbrorũ.hic Ligurius furere.ſe em̃ ſci-   Eplę pro-
re ſummo illũ in odio fuiſſe Cęſari:illũ tñ nõ modo fouiſſe,ſed & tãtã ꝑcuniam illi dediſſe   broſę.
honoris mei cauſa.Hoc ego dolore accepto,volui ſcire qd ſcripſiſſet ad cęteros. Ipſi em̃ illi
putaui ꝑnicioſum fore,ſi eiꝰ hoc tãtũ ſcelus ꝑcrebuiſſet.Cognoui eiuſdẽ generis literas, ad   Percrebe-
te miſi,quas ſi putabis illi ipſi vtile eſſe reddi,reddes:nil me lędet:nã ꝙ reſignatę ſunt,habet   ſcere.
opinor,eiꝰ ſignũ Põponia.Hac ille acerbitate initio nauigatiõis cũ vſus eſſet,tãto me dolo
re affecit,vt poſtea iacuerim:neqꝫ nũc tã ꝓ ſe,q̃ cõtra me laborare dicĩt.Ita oĩbus rebꝰ vrge
or,quas ſuſtinere vix poſſum, vel plane nullo mõ poſſum.quibus in miſeriis vna eſt ꝓ om̃i   Tulliolæ
bus,ꝙ iſtã miſerã partu,patrimonio,fortuna oĩ ſpoliatã relinquã.Quare te,vt polliceris,vi   cura.
dere plane velim.aliũ em̃ cui illã cõmẽdẽ habeo neminẽ,qm̃ matri quoqꝫ eadẽ intellexi eſſe
parata,q̃ mihi. ſed ſi me nõ offendes,ſatis tñ habeto cõmẽdatã,patruũqꝫ in ea,quãtũ pote-
ris,mitigato.Hęc ad te die natali meo ſcripſi.quo vtinã ſuſceptꝰ nõ eſſem,aut ne qd ex eadẽ   Natalis
matre poſtea natũ eſſet.plura ſcribere fletu ꝓhibeor.Vale.   Cicer.

T.P.ATTICO.

AD meas incredibileis ęgritudines aliqd noui accedit ex his , q̃ de Quinto
Fratre ad me afferunĩ.P.Terẽtiꝰ meꝰ neceſſarius magnas oꝑas in portu,   P.Terẽtiꝰ.
& ſcriptura Aſię ꝓ Magno dedit.Is Q.Fratrẽ Epheſi vidit.VI.Id.Decemb.
eũqꝫ ſtudioſe ꝓpter amicitiã noſtrã inuitauit:cumqꝫ ex eo de me cõtaret,eũ
ſibi ita dixiſſe narrabat,ſe mihi eẽ inimiciſſimũ,volumẽqꝫ ſibi oſtẽdiſſe ora   Odiũ Q.
tionis quã apud Cęſarẽ cõtra me eſſet habiturus.multa a ſe dicta cõtra eiꝰ   Fra.ĩ Cic.
amẽtiã:multa etiã patris eiꝰ ſimili ſcelere,ſecũ Quintũ filiũ locutũ:cuiꝰ furorẽ ex his epi-
ſtolis,quas ad te miſi,ꝑſpicere potuiſti.Hęc tibi dolori eſſe certo ſcio,me quidẽ excruciãt,&
eo magis,ꝙ mihi cũ illis ne querẽdi quidẽ locum futurũ puto.De Aphricanis quidẽ rebus
longe alia nobis,ac tu ſcripſeras,nunciãtur.Nihil em̃ firmius eſſe dicũt,nihil paratius. Ac-
cedit Hiſpania,& alienata alia:legionum,nec vis eadẽ,nec voluntas.Vrbanę res ꝑditę.Quid
eſt,vbi acqeſcã?niſi q̃diu tuas literas lego.q̃ eſſent ꝑfecto crebriores,ſi qd haberes,quo puta
res meã moleſtiã minui poſſe.Sed tñ te rogo,ne intermittas ſcribere ad me qcqd erit , eoſqꝫ

qui mihi tam crudeliter inimici ſunt,ſi odiſſe non potes,accuſes tamen,non vt aliquid ꝑfi
cias,ſed vt tibi me charum eſſe ſentiant.Plura ad te ſcribam,ſi mihi ad eas literas,quas pro
xime ego ad te dedi,reſcripſeris.Vale.VII.Calendarum Februarii.

T.P.ATTICO.

Confectus. C Onfectus iã cruciatu maximorũ dolorũ,ne ſi ſit q̃dẽ,qđ ad te debeã ſcribe
re,facile id exequi poſſem:hoc minus,ꝙ res nulla eſt,q̃ ſcribẽda ſit:cũ p̄ſer-
tim ne ſpes quidẽ vlla oſtendat̃ fore melius.Ita iã ne tuas quidẽ literas expe
cto,q̃q̃ ſemꝑ aliq̃d afferũt,qđ velim.Quare tu q̃dẽ ſcribito,cũ erit cui des.
Ego tuis ꝓximis,quas tamẽ iãpridẽ accepi,nihil habeo qđ reſcribã.longo
enim interuallo video eſſe mutata omnia:illa eſſe firma q̃ debeãt:nos ſtulti
Curanda tię noſtrę grauiſſimas pœnas pendere Reip.Salluſtio curanda ſunt HS.XXX.quæ accepi a
HS.xxx. Cn.Salluſtio:velim videas,vt q̃ ad me ꝑtinẽt,ſine mora curent̃.De ea re ſcripſi ad Terentiã,
Qui pro atq; hoc ipſum iã ꝓpe conſumptũ eſt.Quare id quoq; velim cũ illa videas,vt ſit q̃ vtamur.
quo. hic fortaſſe potero ſumere,ſi ſciã iſtic paratũ fore:ſed prius q̃ id ſcirẽ,nihil ſum auſus ſume
re.Qui ſit omniũ rerũ ſtatus noſter,vides.Nihil eſt mali,qđ nõ & ſuſtineã,& expectẽ.Qua
Frater. rũ rerũ eo grauior eſt dolor,quo culpa maior.Ille in Achaia non ceſſat de nobis detrahere:
nihil videlicet tuę literę profecerunt.Vale.VIII.Iduum Martii.

T.P.ATTICO.

C Ephalio mihi a te literas reddidit ad octauũ Id.Mar.veſpere.Eo autem die
mane tabellarios miſerã,qbꝰ ad te dederã literas.tuis tñ lectis literis,putaui
Pendere tandẽ aliq̃d reſcribẽdũ eſſe:eo maxime,ꝙ oſtẽdis te pẽdere animi,quãnã ra
animi. tionem Cęſari allaturus ꝓfectionis meę tũ,cũ ex Italia diſceſſerim.nihil mi
hi opus eſt noua ratione.Sępe em̃ ad eũ ſcripſi,multiſq; mãdaui,nõ potuiſ-
ſe,cum cupiiſſem,ſermones hominũ ſuſtinere,multaq; in eã ſentẽtiã.Nihil
enim erat,qđ minus eũ vellem exiſtimare,q̃ me tanta de re nõ meo cõſilio vſum eſſe.Poſtea
q̃ mihi literę a Cornelio Balbo minore miſſę eſſent:illũ exiſtimare Q.Fratrẽ illiciũ meę ꝓfe
ctionis fuiſſe(ita em̃ ſcripſit,qui nõdũ cognoſſet,q̃ de me Quintus ſcripſiſſet ad multos.etſi
mlta p̄ſens in p̄ſentẽ acerbe dixerat,effecerat tñ L.ĩ eo)his verbis ad Cęſarẽ reſcripſi.De Q.
Fratre meo nõ minus laboro,q̃ de me ipſo,ſed eũ tibi cõmẽdare hoc meo tẽpore nõ audeo.
Illud duntaxat tñ audebo petere abs te,qđ te oro,ne q̃d exiſtimes ab illo factũ eſſe,quo minꝰ
mea in te officia conſtarent,minuſve te diligerem: potiuſq; illum ſemꝑ auctorẽ noſtrę con
iunctionis fuiſſe,meiq; itineris comitẽ,nõ ducẽ.Quare cęteris in rebus tantũ ei tribues,quã
tum humanitas tua,amicitiaq; noſtra poſtulat.Ego ei ne q̃d apud te obſim,id te vehemẽter
etiam,atq; etiã rogo. Quare,ſi q̃s cõgreſſus fuerit mihi cũ Cęſare,etſi non dubito quin is
lenis in illũ futurus ſit,idq; iã declarauerit,ego tamẽ is ero,q̃ ſemꝑ fui.Sed,vt video,multo
magis eſt nobis laborãdũ de Aphrica,quã q̃dẽ tu ſcribis cõfirmari quotidie magis ad cõdi
tionis ſpẽ,q̃ victorię:qđ vtinã ita eſſet.Sed lõge aliter eſſe intelligo,teq; ipſum ita exiſtima
re arbitror,aliter autẽ ſcribere nõ fallẽdi,ſed cõfirmãdi mei cauſa:p̄ſertim cũ adiũgatur ad
Aphricã etiã Hiſpania.Qꝫ me admones,vt ſcribã ad Antoniũ,& ad cęteros,ſi q̃d videbit̃ ti
bi opus eſſe,velim facias id qđ ſępe feciſti:nihil em̃ venit mihi in mẽtẽ,qđ ſcribẽdũ putẽ.Qꝫ
me audis erectiorẽ eſſe aio,q̃d putas?cũ videas accepiſſe ad ſupiores ęgritudines p̄claras ge
Quoad eiꝰ nere actiones.Tu tñ velim,ne intermittas,quoad eiꝰ facere poteris,ſcribere ad me,etiã ſi rẽ
Hęreditate de qua ſcribas,nõ habebis.Semꝑ em̃ afferũt aliq̃d mihi literę tuę.Galeõis hęreditate creui.
creui. Duco em̃ cretionẽ fuiſſe ſimplicẽ,quoniã ad me nulla miſſa eſt.Vale.VIII.Id.Martii.

T.P.ATTICO.

A Murenę liberto nihil adhuc accepera literarum: ſed P.Seruilio reddiderat
eas,qbꝰ reſcribo.De Ser.patris literis qđ ſcribis,itẽ Quintũ in Syriã veniſ
ſe,& ꝙ ais eſſe q̃ nũciẽt:ne id q̃dẽ verũ eſt.Qꝫ certiorẽ te vis fieri,quo q̃ſq;
in me animo ſit,aut fuerit eorũ,q̃ huc venerũt,neminẽ alieno intellexi.Sed
†ſint. quãtũ id mea interſit,exiſtimare te poſſe certo ſcio.Mihi cũ oĩa†ſunt into-
lerabilia ad dolorẽ,tũ maxime,ꝙ in eã cauſam veniſſe me video,vt ſola vti
lia mihi eſſe videant̃,q̃ ſemꝑ nolui.P.Lentulũ patrẽ Rhodi eſſe aiũt,Alexandrię filiũ:Rhodo
q; Alexandriã C.Caſſiũ ꝓfectũ eſſe cõſtat.Quintus mihi ꝑ literas ſatiſfacit,multo aſperiori-
bus verbis,q̃ cũ grauiſſime accuſabat.Ait em̃ ſe ex literis tuis intelligere,tibi non placere,ꝙ

ad multos de me aſperius ſcripſit.Itaqꝫ ſe pœnitere,ꝙ animū tuū offenderit,ſed ſe iure feciſ
ſe.Deinde pſcribit ſpurciſſime,quas ob cauſas fecerit.Sed neqꝫ hoc tēpore,nec antea pateſe-
ciſſet odiū ſuū in me,niſi oībus rebus me eſſe oppreſſum videret.Atqꝫ vtinā vel nocturnis,
quēadmodū tu ſcripſeras,itineribꝰ ꝓpius te acceſſiſſem.Nūc nec vbi,nec qn̄ te ſim viſurus,
poſſum ſuſpicari.De cohęredibꝰ Suffidianis nihil fuit,qđ ad me ſcriberes:nā & ęquū poſtu-
lant:& qcqd egiſſes,recte eſſe actū putarēt.De fundo Fruſinati redimēdo iāpridē intellexi-
ſti volūtatē meam.etſi tū meliore loco res erant noſtrę,neqꝫ mihi deſpaturi ita videbamur,
tamē in eadē ſum volūtate.in iis quēadmodū fiat,tu videbis:& velim quoad poteris,cōſide
res,vt ſit vnde nobis ſuppeditent̃ ſumptꝰ neceſſarii.Si quas habuimꝰ facultates,eas tū Pōpe Facul.Cic.
io,cū id videbamur ſapiēter facere,detulimꝰ.Itaqꝫ tū & a tuo villico ſumpſimus, & aliunde mutuo da-
mutuati ſumꝰ,cū Quintꝰ q̄reret̃ p literas,ſibi nos nihil dediſſe,q neqꝫ ab illo rogati ſumus, tę Pōpeio.
neqꝫ ipſi eā pecuniā aſpeximꝰ.Sed velim videas,qd ſit qđ cōfici poſſit,qdqꝫ mihi de oībꝰ des
cōſilii.& cauſam noſti.Plura ne ſcribā dolore impedior.Si qd erit,qđ ad quos ſcribēdū meo Quod ad
noīe putes,velim,vt ſoles,facias:quotieſqꝫ habebis,cui des ad me literas,nolim p̄termittas. quos.
Vale.

T.P.ATTICO.

NOn me offendit veritas literarū tuarū,ꝙ me tū cōmunibꝰ malis,tū p̄cipuis
oppreſſum,ne incipis qdē,vt ſolebas,cōſolari,fateriſqꝫ id fieri iā non poſſe.
nec em̄ ea ſunt,q̄ erāt antea:& vt nihil aliud,comites me,& ſocios habere
putabā.Oēs em̄ Achaici dep̄catores,itēqꝫ in Aſia,qbus nō erat ignotū,etiā Achaici de
qbus erat,in Aphricā dicunt̃ nauigaturi.Ita p̄ter Lęliū,neminē habeo cul- p̄catores.
pę ſociū:q tamē hoc meliore in caſu eſt,ꝙ iā eſt receptꝰ.De me autē nō du-
bito,quin ad Balbū,& ad Oppiū ſcripſerit:a qbus,ſi qd eſſet lętius,certior factus eſſem,tecū
etiā eſſent locuti:qbuſcū tu de hoc ipſo colloquare velim: & ad me qd tibi reſpōderint,ſcri
bas:nō ꝙ ab iſto ſalus data qcq̄ habitura ſit firmitudinis,ſed tn̄ aliqd cōſuli,& ꝓſpici pote-
rit. etſi omniū cōſpectū horreo,p̄ſertim hoc genere,tn̄ in tātis malis qd aliud velim nō repe
rio.Quintus pgit,vt ad me & Pāſa ſcripſit,& Hircius:iſqꝫ itē Aphricā petere cū cęteris dici
tur.Ad Minutiū parētē ſcribā:cū tuas literas mittā,ad te ſcribā nū qd egerit. HS.XXX.po
tuiſſe mirarer,niſi multa de Suffidianis p̄diis:& id video tn̄,& expecto:quā videre,ſi vllo mō
poteſt†res noſtra,peruellē.Iā extremū cōcludit̃:ibi facile eſt,qđ quale ſit,graue eſt exiſtimare. †Reſp.em̄.
Vale.

T.P.ATTICO.

QVoniā iuſtas cauſas affers,ꝙ te hoc tēpore videre nō poſſim,q̄ſo qd ſit mi-
hi faciēdū.Ille em̄ ita videt̃ Alexandriā tenere,vt eū ſcribere etiā pudeat de
illis rebus.Ii autē ex Aphrica iā affuturi vident̃.Achaici itē ex Aſia reditu
ri ad eos,aut libero aliquo loco cōmoraturi.Quid mihi igit̃ putas agēdū?
Video difficile eſſe cōſiliū:ſum em̄ ſolus,aut cū altero,cui neqꝫ ad illos redi
tus ſit,neqꝫ ab iis ipſis qcq̄ ad ſpē oſtēdat̃.ſed tamē ſcire velim,qd cēſeas: id
ꝙ erat cū aliis,cur te,ſi fieri poſſet,cuperē videre.Minutiū.XII.ſola curaſſe ſcripſi ad te an- xii.ſ.HS.
tea:qđ ſupereſt,velim videas vt curet̃.Quintꝰ nō mō nō cū magna p̄ce ad me,ſed acerbiſſi- Quinti in
me ſcripſit.Filius vero mirifico odio.nihil fingi poteſt mali,quo nō vrgear.Oīa tn̄ ſunt fa- Cic.odiū.
ciliora,q̄ peccati dolor,q & maximꝰ eſt,& ęternus.Cuiꝰ peccati,ſi ſocios eſſem habiturꝰ ego, Dolor pc̄ti
quos putaui,tn̄ eſſet ea cōſolatio tenuis:ſed habet aliorū omniū ratio exitū,mea nullū. alii ęternus.
capti,alii interclufi nō veniūt in dubium de volūtate,eo minus ſcilicet,cū ſe expedierint, &
vna eſſe cœperint.ii aūt ipſi,q ſua volūtate ad Fuſiū venerūt,nihil poſſunt niſi timidi exiſti
mari.Multi autē ſunt,q quocūqꝫ ſunt, modo ad illos ſe recipere volēt,recipient̃:quo minus
debes mirari,nō poſſe me tāto dolori reſiſtere.ſolius em̄ meū peccatum corrigi nō poteſt,& Solius meū
fortaſſe Lęlii:ſed qd me id leuat?nā C.quidē Caſſiū aiunt cōſiliū Alexandriā eundi mutauiſ
ſe.Hęc ad te ſcribo,nō vt queas tu demere ſollicitudinē,ſed vt cognoſcā,& qd tu ad ea affe-
ras,quę me cōficiūt.ad quę Gener accedit,& cętera,quę fletu reprimor ne ſcribā.Quin etiā
Aeſopi F.me excruciat:prorſus nihil abeſt,quin ſim miſerrimus.Sed ad primū reuertor: qd
putes faciendū:occulte ne aliquo propius veniendū,an mare tranſeundū:nā hic maneri diu Maneri
tius nō poteſt.Suffidianis quare nihil potuit cōfici?genus em̄ conditionis eiuſmodi fuit,in imperſo.
quo nō ſolet eſſe cōtrouerſia:cū ea pars,q̄ videtur eſſe minor,licitatione expleri poſſet.Hæc
ego nō ſine cauſa q̄ro:ſuſpicor em̄ cohęredes dubiā noſtrā cauſam putare,& eo rē in inte-
gro eſſe.Vale.Pridie Id.Maii.

T.P.ATTICO.

†a te em̃. NOn meo vitio fuit hoc qdẽ tẽpore, †ante em̃ eſt ꝑccatũ,vt me iſta epiſtola
nihil cõſolet̃:nã & exigue ſcripta hęc eſt,& ſuſpitiones magnas habet,non
De obuiã itione. eſſe ab illo,quas animaduertiſſe te exiſtimo.De obuiã itione ita faciam , vt
ſuades.Neqꝫ em̃ valde aduẽtus eius opinio eſt:neqꝫ,ſi q ex Aſia veniũt,qcq̃
auditũ eſſe dicũt de pace,cuius ego ſpe in hãc fraudẽ incidi. Nihil video,
qđ ſꝑãdũ putẽ,nũc ꝑſertim,cũ ea plaga in Aſia ſit accepta,in Illyrico, in
Caſſiano negotio,in ipſa Alexandria,in Vrbe,in Italia.Ego vero,etiã ſi rediturus ille eſt,qui
adhuc bellũ gerere dicit̃,tamẽ ante reditũ eius negotiũ cõfectũ iri puto.Qꝫ autẽ ſcribis quã
dam lętitiã bonorũ eſſe cõmotã,vt ſit auditũ de literis,tu qdẽ nihil ꝑtermittis,in quo pu-
tes aliqd ſolatii eſſe:ſed ego nõ adducor,quẽq̃ bonũ vllã ſalutẽ putare mihi tãti fuiſſe,vt eã
peterẽ ab illo,& eo minus,ꝙ huiꝰ cõſilii iã ne ſociũ qdẽ habeo quẽq̃,q in Aſia ſunt,& rerũ
exitũ expectãt.Achaici etiã Fuſio ſpẽ deprecationis afferũt.horũ & timor idẽ fuit primo,q
meus,& cõſtitutũ mora Alexãdrina cauſam illorũ correxit,meã euertit.Quãobrem idẽ a te
nũc peto,qđ tu prioribꝰ literis,vt ſi qd in ꝑditis rebꝰ diſpiceres,qđ mihi putares faciẽdum,
me moneres.ſi recipior ab iis,qđ vides nõ fieri,tñ quoad bellũ erit,qd agã,aut vbi ſim,nõ re
ꝑio:ſin iactor,eo minꝰ.Itaqꝫ tuas literas expecto,eaſqꝫ vt ad me ſine dubitatione ſcribas,ro
go.Qꝫ ſuades,vt ad Quintũ ſcribã de his literis,facerẽ,ſi me qcq̃ iſtę literę delectarent. Qui
dam ſcripſit ad me his verbis.Etſi ego,vt in his malis,Patris ſum nõ inuitꝰ,eſſem libẽtiꝰ,ſi
frater tuus ea de te loqret̃, q̃ ego audire vellẽ.Qꝫ ais illũ ad te ſcribere,me ſibi nullas lr̃as re
mittere,ſemel ab ipſo accepi.ad eas Cephalioni dedi,q multos mẽſes tẽpeſtatibꝰ retẽtꝰ eſt.Q.
Filiũ ad me acerbiſſime ſcripſiſſe,iã añ ad te ſcripſi.Extremũ ẽ,qđ te orẽ,ſi putas rectũ eẽ , &
a te ſuſcipi poſſe,cũ Camillo cõmunices, vt Terẽtiã moneatis de teſtamẽto.Tẽpora monẽt
Terẽtia ſcelerate facit vt videat,vt ſatiſfaciat qbꝰ debeat.Auditũ ex Philotimo eſt,eã ſcelerate q̃dã facere : credibi
le vix eſt.ſed certe ſi qd eſt qđ fieri poſſit,ꝓuidẽdũ eſt.De oĩbꝰ rebꝰ velim ad me ſcribas , &
maxime quid ſcribas de ea:in quo tuo cõſilio egeo,etiã ſi nihil excogitas.id em̃ mihi erit ꝓ
explorato.Vale.III.Nonarum Iun.

T.P.ATTICO.

PRoꝑrãtibus tabellariis alienis,hãc epiſtolã dedi,eo breuiorẽ etiã,ꝙ eram
miſſurus meos.Tullia mea venit ad me pridie Id.Iun.deqꝫ tua erga ſe ob-
†ternas. ſeruãtia, bñuolẽtiaqꝫ mihi plurima expoſuit,literaſqꝫ reddidit†trinas.Ego
autẽ ex ipſius virtute,humanitate,pietate,nõ modo eã voluptatẽ nõ cepi
Tullię caſum deflet. quã capere ex ſingulari filia debui,ſed etiã incredibili ſum dolore affectus,
tale ingeniũ in tã miſera fortuna verſari,idqꝫ accidere nullo ipſius delicto,
ſumma culpa mea.Itaqꝫ a te neqꝫ cõſolationẽ iã,qua cuꝑe te vti video,neqꝫ cõſiliũ,qđ capi
nullũ poteſt,expecto:teqꝫ oĩa cũ ſuperioribꝰ ſępe literis,tũ ꝓximis tẽtaſſe intelligo. Ego cum
Salluſtio Ciceronẽ ad Cęſarẽ mittere cogitabã.Tulliã autẽ nõ videbã eſſe cauſam, cur diu
tius mecũ tãto in cõmuni mœrore retinerẽ.Itaqꝫ Aemathiã,cũ primũ ꝑ ipſam liceret,erã re
†Pudet. miſſurus.pro ea quẽadmodũ cõſolãdis ſcripſiſti†P.tãta eo me ſcripſiſſe, q̃ tu ipſe intelligis
Abhorret. reſpõderi potuiſſe.Qꝫ Oppiũ tecũ ſcribis locutũ,nõ abhorret a mea ſuſpitione eiꝰ oĩo: ſed
nõ dubito,qn iſtis ꝑſuaderi nullo mõ poſſit,ea q̃ faciãt,mihi ꝓbari poſſe,quoquo mõ loquar.
Ego tñ vtar moderatiõe qua potero.q̃q̃ qd mea interſit,vt eorũ odiũ ſubeã,nõ ĩtelligo.Te
iuſta cauſa ĩpediri quo minꝰ ad nos venias, video,idqꝫ mihi valde moleſtũ eſt.Illũ ab Alexã
dria diſceſſiſſe nemo nũciat:cõſtatqꝫ ne ꝓfectũ qdẽ illo quẽq̃ poſt Idꝰ Mar.nec poſt Id.Decẽb.
ab illo datas vllas lr̃as.ex quo illđ ĩtelligis de lr̃is ad V.Id.Feb.datis,qđ inane eſſet etiã ſi ve
rũ eẽt,nõ verũ eẽ.L.Terẽtiũ diſceſſiſſe ex Aphrica ſcimꝰ,Pęſtũqꝫ veniſſe.Quid is afferat,aut
quõ exierit,aut qd ĩ Aphrica fiat,ſcire velim.Dicit̃ em̃ ꝑ Naſidiũ ad me miſſus eẽ. Id quale
ſit,velim ſi inueneris,ad me ſcribas.De his rebus,quas mihi notas eſſe voluiſti,vt ſcribis,fa-
ciam.Vale.XVIII.Cal.Quintil.

T.P.ATTICO.

DE illiꝰ ab Alexãdria diſceſſu nihil adhuc rumoris:cõtraqꝫ opinio , valde eẽ
impeditũ.Itaqꝫ nec mitto,vt cõſtituerã,Ciceronẽ:& te rogo,vt me hinc ex
ꝑdias.Quoduis.n.ſuppliciũ leuiꝰ eſt hac mãſiõe.Hac de re & ad Antonium
ſcripſi,& ad Balbũ,& ad Oppiũ.Siue em̃ bellũ in Italia futurũ eſt,ſiue claſ-
ſibus vtet̃,hic eſſe me minime cõuenit: quorũ fortaſſe vtrũqꝫ erit. alterum
certe intellexi oĩno ex Oppii ſermone,quẽ tu mihi ſcripſiſti, q̃ iſtorum via

eſſet:ſed,vt eã flectas,te rogo.Nihil oĩno iam expecto,niſi miſerũ.Sed hoc ꝑditius, in quo
nũc ſum,fieri nihil poteſt.Quare cũ Antonio loquare velim,& cũ iſtis:& rem,vt poteris,ex
ꝑdias,& mihi q̃primum de omnibus rebus reſcribas. Vale.XII.Calendarum Quintil.

T.P.ATTICO.

CVm tuis dare poſſem literas,nõ p̃termiſi,etſi,qđ ſcriberem,nõ habebã.Tu
ad nos,& rarius ſcribis q̃ ſolebas,& breuius.Credo qa nihil habes, qđ me
putes libẽter legere,aut audire poſſe.Verũtamen velim,quid erit,qualecũ
ꝙ erit,ſcribas.Eſt aũt vnũ,qđ mihi ſit optandũ,ſi qd agi de pace poſſit,qđ
nulla equidẽ habeo in ſpe.ſed qa tu leuiter interdũ ſignificas,cogis me ſpe- Sperare.
rare,qđ optãdum vix eſt.Philotimus dicitur ſecedere Idib.Sextil. nihil ha Optare.
beo de eo ampliꝰ.Tu velim ad ea mihi reſcribas,quæ ad te antea ſcripſi.Mihi tantũ tẽporis
ſatis eſt,dum in ꝑſſimis rebus aliquid caueam,qui nihil vnq̃ caui.Vale.XI.Cal.Sextil.

T.P.ATTICO.

AD.VII.Calen.Septẽb.venerat die.XXVIII.Seleucea Peria C.Trebonii,is q
ſe Antiochię diceret apud Cęſarẽ vidiſſe Quintũ fratrẽ cũ Hircio,eoſq; de
eo,q̃ voluiſſet,ĩpetraſſe nullo qdẽ negotio:qđ ego magis gauderẽ, ſi iſta no
bis ĩpetrata qcq̃ ad ſpem explorati haberent.Sed & alia timẽda ſũt ab aliis,
& ab ipſo,q̃ danť vt a dño:rurſus in eiuſdẽ ſũt poteſtate.etiã Salluſtio igno
uit.Oĩno diciť nemini negare,qđ ipſum eſt ſuſpectũ.notionẽ eius differri.
M.Gallius Q.fil.mãcipia Salluſtio reddidit.Is venit,vt legiones in Siciliã traduceret, & ꝓti
nus iturũ Cęſarẽ Patris.Qđ ſi faciet,ego qđ ante mallẽ,aliquo propius accedã.Tuas literas Iturum Pa
ad eas,qbus a te proxime cõſiliũ ꝑtiui,vehemẽter expecto.Vale.XVI.Calend.Septemb. tris.

T.P.ATTICO.

ACcepi.VI.Cal.Septẽb.literas a te,datas.XII.Cal.doloreq̃;,quẽ ex Quĩti ſce
lere iãpridẽ acceptũ iã abiecerã,lecta eiꝰ ep̃la,grauiſſimũ cepi. Tu,etſi non
potuiſti vllo mõ facere,vt mihi illã epiſtolã nõ mitteres,tñ mallẽ nõ eẽ miſ
ſam.Ad ea aũt q̃ ſcribis de teſtamẽto,videbis qd,& quo mõ de nũmis,& il-
la ſic ſcripſi tñ ego ad te antea,& nos,ſi qd opus erit,vtemur ex eo,de quo
ſcribis.Ille ad Cal.Septemb.Athenis nõ videť fore.Multa eũ in Aſia dicun
tur morari:maxime Pharnacis legio.XII.ad quã primũ Sulla venit, lapidibꝰ egiſſe hominẽ Lapidibus
diciť.nullã putãt ſe cõmoturã.illũ arbitranť ꝓtinus Patris ĩ Siciliã.Sed ſi hoc ita eſt,huc ve egiſſe.
niat eſt neceſſe,ac mallẽ illũ.aliquo eñ mõ hinc euaſiſſem. nũc metuo,ne ſit expectãdũ,& cũ
reliquis etiã loci grauitas hinc miſerrime ꝑferẽda.Q; me mones,vt ea videã,q̃ ad tẽpus ac-
commodẽ,facerẽ,ſi res pateret,& ſi vllo mõ fieri poſſet.ſed in tantis noſtris ꝑccatis,tantiſq;
noſtrorũ iniuriis nihil eſt,qđ aut facere dignũ nobis,aut ſimulare poſſim.Sullana cõfers,ĩ q-
bus oĩa gñe ipſo p̃clariſſima fuerũt,moderatione paulo minus tẽꝑrata. Hęc autẽ eiuſmodi
ſunt,vt obliuiſcar,multoq; malim,qđ oĩbus ſit meliꝰ,quorũ vtilitati meã iũxi. Tu ad me tñ
velim q̃ſæpiſſime ſcribas,eoq; magis,ꝙ p̃terea nemo ſcribit;ac ſi oẽis,tuas tñ maxime expe
ctarẽ.Q; ſcribis illũ p me Quinto fore placatiorẽ,ſcripſi ad te antea eũ ſtatim Q.fratri oĩa
tribuiſſe,noſtri nullam mentionem.Vale. T.P.ATTICO.

DIligẽter mihi faſciculũ reddidit Balbi tabellariꝰ.accepi.n.a te literas,qbꝰ vi
deris vereri, vt epiſtolas illas acceꝑrim,quas quidẽ vellẽ nunq̃ mihi red- Vereri vt.
ditas.Auxerũt.n.mihi dolorẽ:ſi in aliquẽ incidiſſent, qcq̃ noui attuliſſent.
Quid.n.tã puulgatũ,q̃ illius in me odiũ?& genꝰ hoc literarũ,qđ nec Cęſar
qdẽ ad iſtos videť miſiſſe,q̃ſi quo illiꝰ improbitatẽ offenderet,ſed credo,vti
notiora noſtra mala eſſent.Nã ꝙ te vereri ſcribis,ne illi obſint,eiq; rei me- Vereri ne.
deri,negari qdẽ ſe paſſus eſt de illo,qđ qdẽ mihi moleſtũ nõ eſt:illud moleſtiꝰ,iſtas ĩpetratio
nes noſtras nihil valere.Sulla,vt opinor,cras erit hic cũ Meſſala. Currũt ad illũ pulſi a mili
tibꝰ,q ſe negãt vſq̃,niſi acceperit.ergo ille huc veniet. qđ nõ putabã.tarde qdẽ.itinera.n.ita
facit,vt mltos dies in oppidũ ponat.Pharnaces aũt,quoquo mõ agit,afferet morã.Quid mi
hi igiť cẽſes?iã.n.corpore vix ſuſtineo grauitatẽ cæli huiꝰ,q mihi laborẽ affert in dolore.An
his illuc eũtibꝰ mãdẽ,vt me excuſent?ipſe accedã ꝓpius?q̃ſo attẽde,& me,qđ adhuc ſępe ro-
gatꝰ nõ feciſti,cõſilio iuua.Scio rẽ difficilẽ eſſe,ſed vt malis.etiã illud mea magni intereſt,tę
vt videã.ꝑfecto aliqd profecero,ſi id acciderit.De teſtamẽto,vt ſcibis,aĩaduertes.Vale.

T.P.ATTICO.

QVod ad te ſcripſerã,vt cũ Camillo cõmunicares,de eo Camillus mihi ſcri
pſit,te cũ eo locutũ.tuas literas expectabã.niſi illud qdẽ mutari,ſi aliter eſt,
& oportet,nõ video poſſe:ſed cũ a nullo accepiſſem literas,deſideraui tuas.
Etſi putabã te certiorẽ factũ nõ eam modo valere. ſcripſeras.n.te quodam
valetudinis genere tentari.Auguſtus qdẽ Rhodo venerat.VIII.Id.Quint.
Is nũciabat Q.fratrẽ ad Cęſarẽ ꝓfectũ.IIII.Cal.Iun. Philotimũ Rhodũ pri-
die eius diei veniſſe.habere ad me literas.ipm Auguſtũ audies.ſed tardius iter faciebat.eo fe
ci,vt eo celeriter eunti darẽ.quid ſit in his literis neſcio, ſed mihi valde Q.frater gratulat̃.
equidẽ in meo tãto peccato nihil,ne cogitatione qdẽ aſſequi poſſum,qđ mihi tolerabile poſ
ſit eſſe.Te oro,vt de hac miſeria cogites,& illud,de quo ad te ꝓxime ſcripſi,vt aliqd cõficia
tur ad inopiã ꝓpulſandã,& etiã de ipſo teſtamẽto.Illud quoq; vellẽ antea.ſed oĩa timuimus.
Melius quidem in peſſimis nihil fuit.diſſidio aliquid feciſſemus,vt viui vel tabularũ nouarũ
nomine,vel nocturnarum expugnationum,vel Metellæ,vel omnium maiorum,ne res periiſ-
ſet,& videremur aliquid doloris virilis habuiſſe.Memini omnino tuas literas.ſed & tempus
†ſi quis. illud,& †ſi qd ius ꝑſtitit.nũc quidem ipſe videt̃ denũciare. Audiuimus.n.de ſtatu Clodii.ge
nerum ne noſtrũ potiſſimum,vt hoc vel tabulas nouas?Placet mihi igit̃,& eſt idẽ tibi nun-
cium remitti.Petet fortaſſe tertiam penſionẽ.Conſidera igitur tu,ne videlicet ab ipſo naſce-
tur:an prius ego,ſi vllo modo potuero, vel nocturnis itineribus experiar,vt te videam. Tu
& hæc,& ſi qd erit quod interſit me ſcire,ſcribas velim. Vale.

T.P.ATTICO.

QVę dudũ ad me,& q̃ etiã ante,ad Tulliã de me ſcripſiſti,ea ſentio eſſe vera.
Eo ſum miſerior,etſi nihil videbat̃ addi poſſe,ꝙ mihi non modo iraſci gra-
uiſſima iniuria accepta,ſed ne dolere quidẽ impune liceat.Quare iſtud fera
mus.qđ cũ tulerimus,tñ eadẽ erunt perpetiẽda,quæ tu,ne accidãt,vt cauea
mus,mones.Ea eñ eſt a nobis cõtracta culpa,vt omni ſtatu,omniq; populo
†redierint. eundem exitum habitura videatur.ſed ad meã manũ †reddiderint:eñuero
hæc occultius agenda. Vide quæſo etiã nũc de teſtamẽto,qđ tum factum,cum illa quærere
cœperat.nõ credo,& cõmoti.neq; enim rogari,ne me quidem.ſed quaſi ita ſit, qm̃ in ſermo-
ne iã veniſti,poteris eam monere,vt alicui cõmittat,cuius extra periculũ huius belli fortu-
nas. Te quidẽ,tibi potiſſimũ velim,ſi idẽ illa vellet:quã quidẽ Cęlio miſerã in hoc timere de
illo altero.Scio equidem venire nunc nil poſſe,ſed ſeponi,& occultari poſſunt,vt extra rui-
nã ſint eã,q̃ impẽdet.Namꝙ ſcribis nobis noſtræ,& tuæ Terentiæ fore parata tua, credo.no
ſtra quæ poterunt eſſe?Si de Terẽtia autem(mitto cætera,quæ ſunt innumerabilia)quid ad
hoc addi poteſt?Scripſeras,vt.XII.HS.permutaret.tantũ eſſe reliquum de argẽto. Miſit illa
†tã nõ par. CCLII.mihi,& aſcripſit tantũ eſſe reliquũ.cũ hoc†tã paruũ de paruo detraxerit, ꝑſpicis qd
Nullus ꝑ in magna re fecerit?Philotimus nõ modo nullus venit,ſed ne ꝑ literas quidẽ,aut ꝑ nuncium
non. certiorẽ facit me,quid egerit.Epheſo qui veniũt,ibi ſe eũ de ſuis cõtrouerſiis in ius adeuntẽ
vidiſſe nũciãt qdẽ,(ita eñ veriſimile eſt)in aduẽtũ Cęſaris fortaſſe reiiciuntur.Ita aũt nihil
puto eũ habere,qđ putet ad me celerius ꝑferendũ,& eo me magis eſſe deſpectũ, vt etiã ſi qđ
habet,id niſi omnibus ſuis negotiis cõfectis ad me referre non curet.Ex quo magnũ eqdẽ ca
pio dolorẽ,ſed non tantũ,quãtũ videor debere.nihil eñ mea minus intereſſe puto,q̃ qd illic
afferat̃.id quã ob rẽ,te intelligere certo ſcio.Q; me mones de vultu,& oratiõe ad rem accõ
modanda, etſi difficile eſt,tamen imperarem mihi,ſi mea quicq̃ intereſſe putarẽ.Q; ſcribis li
teris putare Aphricanum negotiũ cõfici poſſe,velim ſcriberes,cur ita putares.mihi quidem
nihil in mentẽ venit,quare id putem fieri poſſe.Tu tamen velim,ſi quid erit,quod conſola-
tionis aliquid habeat,ſcribas ad me.ſin,vt perſpicio,nihil erit,ſcribas id ipſum.Ego ad te,ſi
quid audiero,citius ſcribam. Vale. VIII.Iduum *Sextil.*

T.P.ATTICO.

Aſſentior. FAcile aſſentior tuis literis,qbus exponis plurib9 verbis nullum te habere
cõſiliũ,quo a te poſſim iuuari.Cõſolatio certe nulla eſt,q̃ leuare poſſit do
lorẽ meũ.nihil eſt eñ cõtractũ caſu,nam id eſſet ferendũ,ſed oĩa fecim9
his errorib9,& miſeriis & animi,& corporis:quibus proximi vtinã mede-
ri maluiſſent,q̃ obeſſe.Quãobrẽ,quoniam neq; cõſilii tui,neq; conſolatio-

nis cuiuſq̃,ſpes vlla mihi oſtenditur,nõ quęram hęc a te poſthac.tantũ velim , ne priſtinum
hoc officiũ intermittas.ſcribas ad me quicqd veniet tibi in mẽtẽ,cũ habebis cui des,& dum
erit ad quẽ des,qđ lõgũ nõ erit.Illum exceſſiſſe Alexãdria rumor nõ eſt firmus,ortus ex Sul
pitii literis,quas euntes poſtea nuncii cõfirmarũt.qđ verũ,an falſum ſit,qm̃ mea nihil inter
eſt,vtrũ malim,neſcio. Qđ ad te iãpridẽ de teſtamẽto ſcripſi apđ epiſtolas, velim vt poſſim
aduerſus ego huius miſeriã ea facultate cõfectus cõflictari.nihil vnq̃ ſimile natũ puto.cui ſi
qua re cõſulere aliquid poſſum,cupio a te admoneri.Video eãdẽ eſſe difficultatẽ,quã in cõ-
ſilio,datę ante,tamen hoc me magis ſollicitat,q̃ oĩa.In penſione ſecũda cęci fuim⁹,aliud mal
lẽ.ſed pteriit.Te oro,vt ĩ pditis reb⁹,ſi qd cogi,cõficiq; põt,qđ ſit ĩ tuto,ex argẽto,req; ſatis
multa,ex ſupellectile,des operã.Iã em̃ mihi videt̃ adeſſe extremũ,nec vlla fore cõditio pacis,
eaq; q̃ ſunt etiam ſine aduerſario peritura.Hæc etiam,ſi videbitur,cum Terẽtia loquere op-
portune.Non queo omnia ſcribere.Vale.III.Nonarum Quintil.

M.T.CICERONIS EPISTOLARVM AD T.POMPONIVM ATTICVM LIBER DVODECIMVS.

T.P.ATTICO.

VNdecimo die poſtq̃ a te diſceſſerã, hoc literularũ exaraui egrediẽs Exaraui.
e Villa ante lucẽ,atq; eo die cogitabã in Anagnino, poſtęro aũt in
Tuſculano.ibi vnũ diẽ.V.Cal.igit̃ ad cõſtitutũ. atq; vtinã cõtinuo
ad cõplexũ meę Tullię,ad oſculũ Atticę poſſim currere. Qđ quidẽ
ipſum ſcribe queſo ad me,vt dũ cõſiſto in Tuſculano,ſciam qd gar
riat in ruſticatu,qd ſcribat ad te:eiq; interea,vt ſcribis,ſalutẽ annũ-
ciabis,iteq; Pylię.& tñ, etſi cõtinuo cõgreſſuri ſum⁹,ſcribes ad me,
ſi quid habebis.Cũ cõplicarẽ hanc epiſtolã, noctu Abundus ad me Cõplicare
venit cũ epiſtola tua tabellarius.qua lecta,de Atticę febricula ſcili- epiſtolam.
cet valde dolui.Reliqua,q̃ expectabã ex tuis literis, cognoui oĩa. Igniculus.
Sed ꝙ ſcribis igniculũ matutinũ, γεροντικώτερον eſt memoriola vacillare. Ego enim.IIII.Ca- Seniorum
lendarum Axio dederam,tibi.III.Quinto,quo die veniſſem,ideſt. V.Calẽ.Hoc igit̃ habebis, memoriola
noui nihil.quid ergo opus erat epiſtola?quid cũ corã ſumus,& garrimus qcqd in buccã ve-
nit?eſt pfecto q̃dã λέσχη,quę habet,etiã ſi nihil ſubeſt,collocutione ipſa ſuauitatẽ.Hic rumor
eſt T.Murcũ periiſſe naufragio.Aſiniũ delatũ viuũ in manus militũ.naueis delatas in Vticã
reflatu hoc.Põpeiũ nõ cõparere,nec in Balearibus omnino fuiſſe,vt Patiet⁹ affirmat. ſed au
ctor nullius rei quiſq̃.Habes,q̃ dũ tu abes,locuti ſunt.Ludi interea Pręneſte. Ibi Hircius,&
iſti oẽs.& quidẽ ludi dies octo.quę cœnę?quę delitię?Res interea fortaſſe trãſacta eſt. O mi-
ros hoĩes.At Balbus ædificat.τί γὰρ αὐτῷ μέλει; Verũ,ſi q̃ris hominẽ,homini nõ recta, ſed
voluptaria quęrẽti,nõne βεβίωται;Tu interea dormis.Iã explicãdũ eſt πρόβλημα,ſi qd actu Problema.
rus ſis.Si quęris quid putẽ,ego fructũ puto.Sed qd multa?iam te videbo, & qdẽ,vt ſpero,de
via recta ad me.Simul.n.& diẽ Tyrannioni cõſtituemus,& ſi qd aliud. Vnum te puto min⁹
blãdũ eſſe,q̃ me:& ſi vterq; noſtrũ eſt aliquãdo aduerſus aliquẽ,inter nos certe nunq̃ ſumus.
Audi igit̃ me hoc ἀσκεπτύτως dicente.ne viuã mi Attice,ſi mihi nõ modo Tuſculanum,vbi
certe ſum libẽter,ſed μακάρων νῆσοι tãti ſunt,vt ſine te ſim totos dies.Quare obduret̃ hoc Beatorũ in
triduũ,vt te quoq; ponã in eodẽ πάθει.qđ ita eſt profecto.Sed velim ſcire,hodie ne ſtatim de ſulæ.
auctione,& quo die venias.ego me interea cũ libellis.At moleſte fero Vennonii me hiſtoriã Vennonii
nõ habere. Sed tñ ne nihil de re,nomen aliud.quid Cęſar?treis habet cõditiones.aut emptio hiſtoria.
ne ob haſtã.perdere malo(etſi pręter ipſam turpitudinem,hoc ipſum puto eſſe perdere:)aut
delegatione in mãcipe annua die.quis erit,cui credã?aut qñ ipſe Metonis annus veniet? aut Delegatio
Veteni cõditiones emiſſem.σκέψαι igitur.Ac vereor,ne iſte iam auctionem nullam faciat,& in mãcipe.
ſedulo iis factis Clipſo ſubſidio currat.nę talis vir ἀλογίστως μελλήσει.O gratas tuas mihi,iu
cundaſq; literas,quid quęris?Reſtitutus eſt mihi dies feſtus. Angebar em̃,ꝙ Tiro ἐμβριθέστε
ρον te ſibi eſſe viſum dixerat.addam igit̃,vt cẽſes,vnum diem.ſed de Catone πρόβλημα ἀρχι Problema
μήδειον eſt.non aſſequor,vt ſcribam,qđ tui conuiuæ non modo libenter,ſed etiam æquo ani Archime-
mo legere poſſint.Quin etiam,ſi a ſententiis eius dictis,ſi ab oĩ voluntate, conſiliiſq;,quæ dion.
de Rep.habuit,recedam,ψιλῶς velim grauitatẽ,conſtantiamq; eius laudare,hoc ipſum tñ
eſt odioſum ἄκουσμα.Sit. ſed vere laudari ille vir non poteſt,niſi hæc ornata ſint. ꝙ ille ea